

Załącznik
do Uchwały nr XXIII/164/16
Rady Miejskiej w Orzyszu
z dnia 18 maja 2016 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI GRZEGORZE

na lata 2015–2025

Spis treści

Wstęp	s.3
1. Charakterystyka wsi Grzegorz	s.4
1.1 Uwarunkowania geograficzne	s.4
1.5 Historia Grzegorzy	s.6
2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	s.9
2.1 Zasoby przyrodnicze	s.9
2.2 Infrastruktura społeczna	s.10
2.3 Infrastruktura techniczna	s.10
2.4 Gospodarka i rolnictwo	s.10
3. Analiza SWOT	s.12
3.1 Mocne strony	s.12
3.2 Słabe strony	s.13
3.3 Szanse	s.13
3.4 Zagrożenia	s.13
4. Planowane kierunki rozwoju	s.14
4.1 Wizja rozwoju wsi	s.14
4.2 Cele strategiczne i działania	s.14
4.3 Szacunkowy koszt i harmonogram planowanych przedsięwzięć	s.15
5. System wdrażania i monitoringu	s.17
Podsumowanie	s.18

Wstęp

Konieczność opracowania Planu Odnowy Miejscowości w sposób formalny wynika z wytycznych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, a w szczególności wytycznych Osi 3 PROW – Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Oś 3 zakłada między innymi wspieranie działań mających wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi.

Warunkiem uzyskania wsparcia ze środków unijnych jest stworzenie Planu Odnowy Miejscowości, który jest zgodny z Strategią Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2015-2025 oraz innymi dokumentami strategicznymi o charakterze lokalnym, regionalnym, krajowym. Dlatego też Plan Odnowy Miejscowości Grzegorz wpisuje się w Strategię Rozwoju Gminy Orzysz na lata 2015-2025, Strategię Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Strategię Rozwoju Kraju oraz Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2014 –2020.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z elementów wpływających na rozwój, odnowę wsi oraz poprawę warunków pracy i życia mieszkańców. Opracowanie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy ubieganiu się o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 Działanie Odnowa i Rozwój Wsi. Plan Odnowy Miejscowości Grzegorz jest dokumentem o charakterze planowania strategicznego i ma na celu stworzenie szczegółowej koncepcji i wizji rozwoju miejscowości. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców, dlatego też w przygotowaniu dokumentu od samego początku uczestniczyli aktywnie mieszkańcy Grzegorza. Plan Odnowy Miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2014 –2021. Określa generalny kierunek rozwoju oraz przedstawia metody i narzędzia jego wdrażania. Ponadto umożliwia planowe realizowanie działań ukierunkowanych na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju wsi i życia mieszkańców.

Sporządzenie planu rozwoju wsi to nie lada wyzwanie. Warto to wyzwanie podjąć, by rozważyć różnorodne inicjatywy mieszkańców i dobrze wykorzystać fundusz sołecki. Zgłoszona inicjatywa powinna odnosić się do konkretnej potrzeby. Ważne jest też uzasadnienie, w jaki sposób realizacja zadania poprawi warunki życia mieszkańców lub przyczyni się do rozwoju wsi i gminy.

Plan ma na celu:

- usystematyzowanie informacji o tym, co mamy i czego nie mamy (diagnoza i potrzeby),
- ułatwienie pozyskiwania funduszy na rozwój wsi,
- rozważenie, co leży w możliwościach sołectwa, a co wymaga pomocy z zewnątrz,
- wprowadzenie porządku w postrzeganiu wsi i planowanych działaniach oraz kształtowaniu wizerunku i wytyczaniu celów,
- dopasowanie rocznych inicjatyw do wieloletnich zamierzeń,
- podporządkowanie rocznych inicjatyw finansowanych z funduszu sołectkiego długofalowym celom rozwoju wsi.

1.Charakterystyka wsi Grzegorze

Grzegorze – wieś w Polsce położona w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie piskim, w gminie Orzysz. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa suwalskiego.

1.1 Położenie i środowisko przyrodnicze

Wieś położona jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego na pograniczu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Pojezierza Ełckiego. Miejscowość leży w odległości około 2 km w linii prostej od brzegów jeziora Śniardwy, 7 km na południowy zachód od Orzysza, przy drodze krajowej nr 16 na odcinku Orzysz –Mikołajki.

1.1.1 Podstawowe dane

Zestawienie informacyjne o osobach z bazy Rejestru Mieszkańców, stan bazy na dzień 15.04. 2016r., zameldowanie stałe

I.p.	Wiek	Kobiety	Mężczyźni
1	0-6	2	2
2	7-15	9	1
3	16-19	3	5
4	20-60	27	
5	20-65		35
6	Pow. 60	8	
7	Pow. 65		4
Razem		49	47

1.1.2 Położenie komunikacyjne

Miejscowość leży przy drodze krajowej nr 16.

1.2. Historia miejscowości

Odkryte przez archeologów zabytki pochodzenia wczesnośredniowiecznego i późniejsze przemawiają za tym, iż okolice wsi zasiedlone były jeszcze przed nadaniem przywileju lokacyjnego majątkowi. Za wcześniejszym osadnictwem w tej okolicy przemawia także zachowana nazwa topograficzna z połowy XIV wieku. Nazwa ta jednak w przywileju lokacyjnym (1437) nie pojawia się, znana jest bowiem dopiero z 1485 roku jako "Grógersdorft. Od początków XVI wieku nazwa ta nie zmieniała się. Zmianom ulegał jedynie jej zapis fonetyczny. Tak też powyższa nazwa była zapisywana jako „Gregorsdorf” lub też „Gregersdorf. Wyjątek stanowił jedynie zapis z 1651 roku jako "GregerBen" i zapis z 1663 roku jako "Gregoaen". Dnia 2 lutego 1437 roku Grzegorz otrzymał przywilej lokacyjny, nadany przez prokuratora rastemborskiego (kętrzyńskiego) Gerlacha Mertza za zgodą wielkiego mistrza krzyżackiego Pawła von Russdorfa. Na mocy tego dokumentu wierni: Witcheń i Tepcheń otrzymali 30 łanów wolnych w dziedziczne i wieczyste władanie jako majątek własny na prawie chełmińskim. W zamian za nadane dobra Witcheń i Tepcheń winni byli pełnić dwie służby wojskowe (czyli ogierem i pancerzem), od których zobowiązani byli również wносить opłatę rekognicyjną w dowód uznania władzy zakonnej. Otrzymali ponadto prawo niższego sądownictwa w granicach swoich dóbr. Posiadali także prawo nadawania swojej ziemi chłopom zobowiązanym wobec tego do oddawania odpowiednich należności. Podczas wojny trzynastoletniej (1454-1466) mieszkańcy miejscowości Grzegorz prawdopodobnie opowiedzieli się po stronie związku pruskiego, jednakże po jego klęsce wieś pozostała pod władztwem zakonnym. Nie jesteśmy jednak w stanie odtworzyć tego okresu w dziejach wsi za względu na brak dostępu do tekstów źródłowych. Zachował się nieco późniejszy dokument z 29 grudnia 1485 roku dotyczący nadania ziemi Burhartowi Pomianowi. Kolejna informacja o wsi pochodzi z 1517 roku. Jest to sprawozdanie Komturstwa Ryńskiego, w którym wymienione są również Grzegorz i wolni posiadacze majątków we wsi z obowiązkiem dwóch służb, wśród których wymienieni zostali mężczyźni z przydomkiem starostwa. Zapis ten pozwala wnioskować, że Grzegorz były też siedzibą jakiejś mniejszej struktury administracyjnej ze starostą na czele, na wzór sołtysa wsi czynszowej. Według

zapisu z 1519 roku Grzegorze nadal liczyły 30 łanów i wystawiały dwie służby. Przez następnych kilka lat liczby te nie uległy zmianie, o czym informuje treść wykazu osad wolnych z 1535 roku. Znane są także dwa równie wczesne parafialne spisy mieszkańców: jeden z 1539 i drugi z 1540 roku, w których wymieniony jest Starosta Marcin, dalej: Damian, Jakub, Stańko Losch, Jurek, Maciej i Kowal. Spisy te oprócz stanu ludności dostarczają nam danych dotyczących także stanu majątkowego Grzegorzan. Na podstawie wymienionej w spisie wysokości podatku płaconego przez poszczególne osoby można określić poziom ich zamożności. Zdaje się, iż w owym czasie osada była dosyć bogata, potwierdzeniem czego był między innymi fakt zatrudnienia zagrodników (w spisach, o których mowa wymienionych jest ich sześciu: Burzan, Micula, Jann, Jureck, Bartnik, Janusch.

Uprawa ziemi i hodowla zwierząt była z pewnością podstawą utrzymania mieszkańców Grzegorz. Uzupełnieniem gospodarki było rzemiosło (istniał tu zakład kowalski) i bartnictwo. Z biegiem lat majątek grzegorzewski dzielony był pomiędzy kolejnych właścicieli. Z dwóch majątków nadanych Wilchenowi i Tepchenowi w roku 1437, do roku 1568 powstało aż dziewięć. Na skutek stopniowego rozdrabniania majątku nastąpiła konieczność poszukiwania nowych ziem w okolicy. Tak też w wyniku zagospodarowywania okolicznych gruntów w roku 1599 Grzegorze rozrosły się z 30 łanów do 51. Wzrosła także liczba mieszkańców. Początek XVII wieku niesie ze sobą pogłębiający się kryzys gospodarczy. O tym, że wieś nie rozwijała się już tak dobrze jak dotychczas, świadczy udokumentowany fakt: w 1638 roku mieszkańcy Grzegorzy i sąsiedniego Kwiku zwrócili się do władz z prośbą o zmianę świadczeń (zniesienie dotychczasowego świadczenia od pługa i wprowadzenie daniny od lana). Powodem kłopotów mieszkańców wsi (wg działającej wówczas komisji rozstrzygającej) była zła gleba, uprawiana w sposób niezmienny od dwóch stuleci. W październiku 1656 roku osady nie ominął najazd tatarski, w wyniku którego kilku mieszkańców wsi dostało się do niewoli. Wsi nie ominęła także straszliwa zaraza dżumy z 1710 roku. W ciągu XVIII wieku potwierdzony został status mieszkańców Grzegorzy, jako wolnych chłopów zobowiązanych do pracy szarwarkowej.

2. Analiza zasobów

Poniższa analiza zasobów zawiera wykaz elementów materialnych oraz niematerialnych Sołectwa Grzegorz, które mogą być wykorzystane dla rozwoju miejscowości, w działaniach na rzecz jego odnowy.

Rodzaj zasobu	Opis (nazwanie) zasobu, jakim wieś dysponuje
Zasoby naturalne i przyrodnicze	
Walory krajobrazu	<p>Teren sołectwa Grzegorz położona wśród łąk w pagórkowatym krajobrazie. Cechuje się dużymi walorami turystyczno-przyrodniczymi. Istnieją tu doskonałe warunki do wypoczynku, zwłaszcza letniego. Dzięki niskiemu uprzemysłowieniu przyroda zachowała tu swoje nieskażone bogactwo. Krajobraz młodoglacjalny, który został ukształtowany w neogenie. Największy wpływ na obecną rzeźbę terenu miała ostatnia faza zlodowacenia bałtyckiego, która zakończyła się ok. 10 tys. lat temu. Cofający się lądolód usypywał położone równoleżnikowo ciągi wzgórz morenowych, zbudowane z glin, żwirów i głazów. Większość głazów wykorzystano do budowy dróg i domów)</p>
Walory klimatu	<p>Gmina Orzysz położona jest w obszarze „mazurskiej” dzielnicy klimatycznej, która otrzymuje mniej energii słonecznej w warstwie przyziemnej, w związku z tym charakteryzuje się stosunkowo długimi i mroźnymi zimami oraz krótkim okresem wegetacyjnym (180-190 dni). Charakterystyczne dla tej dzielnicy jest również duże zróżnicowanie regionalne związane z wysokością n.p.m. oraz skupienie powierzchni wodnych i leśnych. Roczna suma opadów waha się od 550 mm do 700 mm. Do częstych zjawisk należą tutaj zbyt suche i zbyt wilgotne lata. Średnie wartości temperatury powietrza wahają się od - 2,5°C do - 4,5°C w styczniu do 16,5°C - 17°C w lipcu. Średnia roczna temperatura wynosi 6°C -</p>

	7°C. Amplituda roczna temperatury osiąga wartość 21,5°C. Zima trwa 110 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 70-80 dni w roku.
Walory szaty roślinnej, świat zwierzęcy	Wieś Grzegorz znajduje się przy Orzyszy. Rzeka wcina się tu na 0,5-1 m w łąki i malowniczo meandruje. Za mostem w Grzegorzach rzeka gwałtownie opada. Roślinność brzegów miejscami staje się bardzo bujna, rosną tu turzyce bagienne, trzcina, strzałka wodna, mięta wodna, karbieniec pospolity i manna olbrzymia. W zakolach, w miejscach z wolniejszym przepływem wody występują grązele żółte. Na odcinku tym, korzystając z rozległego widoku, warto spojrzeć w niebo, na którego tle często krążą ptaki drapieżne. Wprawne oko może wypatrzyć myszołowa, błotniaka łąkowego, a przy odrobinie szczęścia nawet orlika krzykliwego. Rzeka przecina w tym miejscu tereny rolnicze o zróżnicowanej strukturze. Nad łąkami pojawiają się charakterystyczne sylwetki czajek, zaś z pól dobiegają śpiewy: pokląskwy, skowronka i trznadla.
Wody powierzchniowe	Na północ od Grzegorzy na Orzyszy znajdował się osławiony „Bród Kiejstutowy”.
Wody podziemne	Na terenie gminy Orzysz występuje zbiornik wody podziemnej, który charakteryzuje się brakiem izolacji od powierzchni warstwami słabo przepuszczalnymi. Na terenie gminy Orzysz nie przewiduje się pozyskiwania wód mineralnych. Osobną kwestią są wody geotermalne (mogące stanowić alternatywne źródło energii), lecz obecnie ich zasoby i możliwość wykorzystania są słabo rozpoznane. Od 1991 r. prowadzony jest monitoring jakości zwykłych wód podziemnych w sieci krajowej. Uzupełnieniem sieci krajowej jest monitoring regionalny.
Gleby, kopaliny, budowa	Teren gminy Orzysz nie należy do regionów zasobnych

geologiczna	<p>w złoża surowców mineralnych. Udokumentowane złoża kopalin oraz objęte obszarem górniczym i koncesją zezwalającą na eksploatację występują w okolicach miejscowości Chmielewo (kreda jeziorna). Udokumentowane złoża, ale nie objęte obszarem górniczym i koncesją zezwalającą na eksploatację zlokalizowane są głównie w okolicach miejscowości: Wierzbiny (kruszywo naturalne), Dziubiele (kruszywo naturalne, piasek i żwir), Odoje (kruszywo naturalne, żwir), Nowe Guty (kruszywo naturalne), Dąbrówka (kruszywo naturalne), Ogródek (kruszywo naturalne), Strzelniki I i II (kruszywo naturalne).</p>
Drogi, dostępność komunikacyjna	Grzegorz leżą przy drodze nr 16.
Sąsiedztwo	Wieś położona jest pomiędzy wsiami Mikosze i Okartowo Tartak
Cennik wycieczek i wypożyczeń	
Walory architektury wiejskiej, zabytki	<p>Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budynek gospodarczy, murowany, zbudowany w 1867 roku. • Dawny cmentarz ewangelicki, założony w połowie XIX wieku. <p>Najstarszy zachowany nagrobek: <i>Emil Carl Kopka</i> †1892. Na cmentarzu znajduje się kwatera wojenna z okresu I wojny światowej. Według zachowanych inskrypcji, w dwóch mogiłach zbiorowych, pochowanych jest 11 żołnierzy armii rosyjskiej.</p> <p>Odkryte przez archeologów zabytki pochodzenia wczesnośredniowiecznego i późniejsze przemawiają za tym, iż okolice wsi zasiedlone były jeszcze przed</p>

	nadaniem przywileju lokacyjnego majątkowi.
Osobliwości, tradycje, miejsca i przedmioty kultu	
Historia, znani ludzie, wydarzenia	Dnia 2 lutego 1437 roku Grzegorz otrzymał przywilej lokacyjny, nadany przez prokuratora rastemborskiego (kętrzyńskiego) Gerlacha Mertza za zgodą wielkiego mistrza krzyżackiego Pawła von Russdorfa.
Specyficzne nazwy, ciekawa nazwa miejscowości	od początków XVI wieku nazwa wsi była zapisywana jako <i>Gregorsdorf</i> lub <i>Gregersdorf</i> , wyjątkowo jako <i>GregerBen</i> (1651) czy <i>Gregoaen</i> (1663).
Inne;	Na tym obszarze do niewoli krzyżackiej dostał się Kiejstut dlatego miejsce to nazywane było niziną Kiejstuta (Kunstottenbrast).

3. Diagnoza możliwości rozwoju sołectwa Grzegorze.

Trzeba odpowiedzieć na pytanie: co należy zrobić w miejscowości?

3.1 Analiza SWOT

W procesie opracowywania Planu Odnowy Miejscowości niezbędne jest dokonanie tzw. Analizy SWOT. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanej informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

*S (Strengths) –mocne strony: atuty rozwoju sołectwa:

- liczne młode pokolenie,
- położenie przy drodze głównej DK 16,
- tradycyjna mazurska architektura,
- tradycyjne gospodarstwa wiejskie,
- kreatywni mieszkańcy.

*W (Weaknesses) –słabe strony: czynniki ograniczające rozwój sołectwa:

- brak miejsca spotkań (świetlice),
- mały teren boiska wiejskiego,
- słabe oświetlenie wioski,
- mała aktywność mieszkańców,
- brak Koła Gospodyń Wiejskich.

*O (Opportunities) –szanse: możliwości rozwoju sołectwa wynikające z otoczenia:

- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych,
- aktywizacja seniorów,
- rozwój własny mieszkańców- kursy, szkolenia,
- pomoc w edukacji,
- wyjazdy integracyjne,
- działania prozdrowotne,

*T (Threats) –zagrożenia: czynniki niesprzyjające, wynikające z otoczenia:

- opuszczanie wsi przez młodych ludzi,

- brak perspektyw na rozwój gospodarstw,
- mała aktywność społeczna.

Jak można zauważyć największymi problemami dotyczącymi miejscowości jest mała aktywność mieszkańców. Jako główny czynnik takiego stanu rzeczy wskazywany jest brak świetlicy wiejskiej, a więc miejsca gdzie toczyłoby się centralne życie Grzegorza, gdzie wszyscy mogliby się integrować. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych podczas spotkania wiejskiego (konsultacji społecznych) utworzenie świetlicy wiejskiej umożliwiłoby rozwiązanie większości problemów nęających mieszkańców; umożliwiłoby aktywizację, zmotywowałoby mieszkańców do działania, pozwoliłoby na poczucie odpowiedzialności za dobro wspólne.

Pomimo niedogodności związanych z brakiem świetlicy, w okresie letnim mieszkańcy starają się aktywnie i wspólnie spędzać czas podczas festynów organizowanych w sołectwie. Pokazuje to jak bardzo chcą oni integrować się i spędzać wspólnie ze sobą czas. Fakt ten wskazuje również na to, jak bardzo dorosłym mieszkańcom zależy na kreowaniu pozytywnego wizerunku wsi w oczach dzieci i młodzieży, ponieważ podczas konsultacji wskazywali oni, że ta grupa, na równi z seniorami, jest dla nich bardzo ważna. Pokazuje to zaangażowanie w przygotowanie imprez sołeckich.

4. Planowane kierunki rozwoju

4.1 Wizja rozwoju miejscowości

Grzegorz to niewielka wieś, w której mieszkańcy aktywnie uczestniczą w życiu społecznym. Interesują się rozwojem swojej miejscowości. Widzą szansę zwiększenia swoich dochodów poprzez świadczenie usług poza rolnictwem.

Powstanie Świetlicy Wiejskiej, która będzie miejscem spotkań ludności, zapewni lepsze kontakty między mieszkańcami wsi. Wyremontowanie i doposażenie istniejącego placu zabaw, remont drogi wpłynie korzystnie na rozwój, zapewni odnowę wsi oraz zwiększy bezpieczeństwo mieszkańców.

Co jest ważne dla mieszkańców wsi Grzegorz?

Dla mieszkańców wsi Grzegorz najistotniejsze są:

1. Środowisko naturalne, które nas otacza, dbałość o naturę, czyli dbanie o czystość, estetykę naturalnych terenów i nowe nasadzenia.

2. Troska o dzieci, wyrażająca się zagospodarowaniem terenu na plac zabaw, organizowaniem zabaw i zajęć rozwijających różne umiejętności.
3. Szacunek, który rozumiemy, jako troskę o wszystkich mieszkańców, a szczególnie o osoby starsze i będące w potrzebie.
4. Tradycja przejawiająca się w wyplataniu wieńców dożynkowych i pielęgnowaniu obyczajów.
5. Porozumienie, które oznacza umiejętność dochodzenia do kompromisu i zgody.
6. Gospodarność i zaradność, oznaczające troskę o ekonomiczny byt oraz dobre wykorzystanie tego, co mamy i dbałość o wieś.
7. Organizowanie form wspólnego spędzania czasu i rozwijania zainteresowań.
8. Pomaganie osobom starszym w codziennym życiu.

4.2 Cele strategiczne i działania

Mając na uwadze mocne i słabe strony Grzegorze oraz wizję rozwoju wsi przyjęto następujące **cele strategiczne**, które są gwarancją realizacji zadań zmierzających do spełnienia wyznaczonej dla wsi wizji:

1. Dobrze rozwinięta infrastruktura.
2. Mieszkańcy są pracowici i gospodarni.
3. Ładne, zadbane i bezpieczne Grzegorze.
4. Mieszkańcy żyją w zgodzie i z kulturą.
5. Osoby starsze otoczone troską.

Działania na rzecz rozwoju wsi i zabezpieczenia potrzeb jej mieszkańców obejmą między innymi:

- budowę oświetlenia ulicznego,
- organizowanie warsztatów rozwijających świadomość ekologiczną,
- rozbudowę placu zabaw, boiska sportowego,
- mobilizację mieszkańców wsi do podejmowania wspólnych przedsięwzięć,
- ożywienie wiejskich tradycji,
- przeciwdziałanie uciekaniu mieszkańców wsi do miasta,
- remont i modernizację dróg,
- rozwijanie domowego przetwórstwa spożywczego i gastronomii,

- domowy wyrób serów, konfitur, przetworów mięsnych lub leśnych oraz wypiek chleba i innych produktów, sprzedaż lokalnych wyrobów, ubieganie się znaki jakości,
- uczenie i propagowanie wiejskich tradycji, np. wypieku chleba,
- upowszechnianie kultury naszego regionu,
- wynajmowanie miejsc noclegowych, rozbudowę turystycznej bazy noclegowej,
- zwiększenie atrakcyjności agroturystycznej.

Określone cele strategiczne wiążą się z realizacją zadań wspierających rozwój obszarów wiejskich, zapewniają stałą poprawę warunków życia, zamieszkania i bezpieczeństwa mieszkańców. Wpływają również na promocję produktu regionalnego, turystyki wiejskiej.

Oczekiwane efekty działań:

- dzieci i dorośli spotykają się i integrują w nowej Świetlicy Wiejskiej,
- mieszkańcy i przyjezdni uczestniczą w zajęciach rozwijających zainteresowania i wzmacniających więzi,
- mieszkańcy i przyjezdni bezpiecznie poruszają się po drogach i ulicach,
- wieś jest czysta i zadbana,
- mieszkańcy i przyjezdni wykorzystują naturalne zasoby dla rekreacji.

4.3 Szacunkowy koszt i harmonogram działań

Źródłami finansowania Planu Odnowy Miejscowości Grzegorzec będą:

- środki w ramach programów operacyjnych przewidzianych do realizacji na lata 2014-2020, a także w latach następnych w ramach ogłoszonych programów:
- środki własne Gminy
- inne zewnętrzne źródła finansowania.

Problemy	Działania/Koszt	Okres realizacji	Spodziewane efekty
Niedostatecznie oświetlona droga	Zainstalowanie oświetlenia 5000 zł	2016-2018	Droga będzie oświetlona, a dzięki temu poprawi się widoczność i bezpieczeństwo użytkowników.
Niebezpieczne wyjazdy z posesji przy DK 16	Zapewnienie bezpiecznego wyjazdu z posesji	2016-2018	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa

	znajdujących się przy DK 16 poprzez zainstalowanie luster. 2000zł		mieszkańców poruszających się pojazdami mechanicznymi
Brak wyposażonego miejsca spotkań mieszkańców Małe zainteresowanie spotkaniami wiejskimi, brak odpowiedniego zaplecza do właściwej i komfortowej realizacji spotkań wiejskich	Zakup kontenerowej świetlicy wiejskiej. Świetlica będzie służyć spotkaniom mieszkańców, prowadzeniu zebrań wiejskich i integracji. Odpowiednie wyposażenie w m.in. telewizor, komputery pozwoli na eliminację wcześniej wspomnianych w analizie SWOT zagrożeń. 200 000 zł Wyposażenie sali zebrania wiejskiego to: • tablica do pisania (flip-chart), • komputer, rzutnik i ekran (jasna i gładka ściana), • mikrofon i nagłośnienie, a także • dzwonek dla prowadzącego do sygnalizowania końca czasu wypowiedzi. „Zastosowanie” ma tu zaplecze kuchenne. W czasie dłuższych spotkań można przygotować posiłki dla uczestników. 8 000 zł	2016-2019	Dzięki zakupowi świetlicy kontenerowej pozyskamy miejsce na spotkania, a mieszkańcy poczuja się bardziej, zintegrowani, będzie też można prowadzić więcej spotkań. Sprawne i komfortowe przeprowadzanie spotkań wiejskich, zwiększenie zainteresowania spotkaniami wiejskimi, a przez to sprawami Sołectwa
Coraz mniejszy kontakt między mieszkańcami	Organizowanie dyskusji, rozmów na różne tematy, warsztatów i szkoleń, spotkań integracyjnych. Zorganizowanie rajdu dla wszystkich pokoleń lub wspólnego spotkania	2016-2020	Powrót do dawnego "porządku", przywrócenie zasad sąsiedzkiej pomocy, wspólne kultywowanie tradycji, zawiązywanie kół zainteresowań.

	przy muzyce. 5000		
Słaba troska o ludzi starszych	organizacja tzw. białych niedziel- wizyta lekarzy specjalistów, zapewnienie chętnym dojazdu do Uniwersytetu III wieku. Zorganizowanie sąsiedzkiej pomocy w dowozie. 3 000 zł	2016-2020	Osoby starsze są otoczone troską, a wieś jest bardziej zintegrowana.
Mała aktywność mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednie zaproszenie mieszkańców na spotkania • nagradzanie mieszkańców za aktywność i osiągnięcia • organizowanie spotkań integracyjnych, organizowanie spotkań, służących przedstawieniu i wysłuchaniu wszystkich pomysłów. Animacja lokalnej aktywności mieszkańców wsi Grzegorz 3 000 zł	2016-2020	Większa aktywność mieszkańców. Animacja lokalnej aktywności jest po to, by mieszkańcy poczuli się ważni.
Niszczące zabytki na terenie sołectwa	Zweryfikowanie (na podstawie GEZ) zabytków znajdujących się na obszarze sołectwa. Pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz wyodrębnienie kwoty z Funduszu Sołeckiego na potrzeby remontu, restauracji obiektów zabytkowych 6000	2016-2019	Wykazania dbałości o zabytki, podkreślenie historycznego znaczenia zabytków dla mieszkańców wsi i Gminy Orzysz
Niezagospodarowany teren boiska wiejskiego	Zagospodarowanie terenu, na którym odbywają się imprezy sportowe,	2016-2020	Częstsze spotkania mieszkańców, integracja międzypokoleniowa

	integracyjne 8000		
--	----------------------	--	--

Świetlica jest głównym miejscem spotkań mieszkańców. Jeśli zostanie kupiona, ludzie będą chętniej uczestniczyć w spotkaniach wiejskich, integracyjnych. W estetycznym, uporządkowanym wnętrzu będą się czuć lepiej. Mieszkańcy będą też częściej zapraszać gości z zewnątrz, np. osoby prowadzące warsztaty, a to będzie wpływać na rozwój miejscowości i jej mieszkańców. Niektóre spotkania wymagają przygotowania poczęstunku. Dobre zaplecze kuchenne umożliwi przygotowanie takiego posiłku, a koszty spotkań będą niższe. Jednocześnie spotkania mogą być dłuższe. Odpowiednie zaplecze pozwoli również na rozwój Koła Gospodyń Wiejskich w Grzegorzach uczestniczącego w różnego rodzaju imprezach promocyjnych, ludowych, i innych. Panie z Koła mogłyby prowadzić warsztaty kulinarne lub zapraszać osoby do prowadzenia takich warsztatów. Miałoby to na celu propagowanie tradycyjnej mazurskiej kuchni, integrację społeczności wiejskiej w różnym wieku (przez organizację np. tradycyjnej mazurskiej wigilii wiejskiej).

Wiata przystankowa wpłynie na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, oraz na komfort podróżowania. Nowy przystanek autobusowy będzie mieć również wpływ na estetyczny wygląd wsi.

Wymienione działania na integrację mieszkańców Sołectwa Grzegorz. Zwiększenie aktywności mieszkańców i polepszenie ich kontaktów będą miały wpływ na poprawę jakości życia społeczności wiejskiej. Wzrośnie poczucie bezpieczeństwa współmieszkańców. Ludzie nie będą czuli się sami, mając świadomość, że mogą liczyć na pomoc sąsiedzką. Częstsze kontakty szczególnie z osobami starszymi służyć będą również rozwojowi wewnętrznemu mieszkańców. Ludzie starsi lub samotni nie zawsze radzą w życiu. Zauważenie ich potrzeb jest przejawem szacunku do tych osób. Zorganizowanie sąsiedzkiej pomocy w dowożeniu seniorów do lekarza czy urzędu z pewnością ułatwi im załatwienie wielu spraw. Poczują się dowartościowani w zamian podzielą się swoją wiedzą i życiowym doświadczeniem z młodszymi mieszkańcami.

Zagospodarowany teren wokół świetlicy podniesie atrakcyjność i funkcjonalność tego miejsca. Utwardzony plac ułatwi parkowanie samochodów i zachęci mieszkańców do udziału w spotkaniach i imprezach kulturalnych organizowanych w Sołectwie. Wzmocni również integrację społeczeństwa z ludźmi

starszymi, nie w pełni sprawnymi, którzy będą mieli ułatwiony dojazd i dojście do miejsca spotkań i możliwość skorzystania z istniejącego podjazdu. Zadbany trawnik z krzewami i klombami będzie atrakcyjnym miejscem na spotkania w okresie letnim szczególnie dla dzieci i młodzieży. Nowa świetlica wraz z uporządkowanym pięknym otoczeniem będzie też wizytówką naszej wsi. Mieszkańcy będą chętnie spotykać się w tak atrakcyjnym miejscu.

5.System wdrażania i monitoringu

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Grzegorze rozpocznie się poprzez uchwalenie go na Zebraniu Wiejskim a następnie na wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu. Odpowiedzialnym za jego realizację będzie Burmistrz Gminy Orzysz.

Prace nad Planem od samego początku będą poddane pełnej kontroli mieszkańców wsi Grzegorze. Będzie to dla nich źródło informacji na temat zaplanowanych zadań i inwestycji, a także o postępach prowadzonych prac.

Monitorowanie każdego przedsięwzięcia - czyli dbanie o prawidłowy jego przebiegu przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych. W monitoringu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Orzyszu zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości. Monitorowanie odbywać się będzie w formie bezpośredniej, polegającej na dokonywaniu wizji lokalnych i sprawdzaniu rzeczywistego stanu realizacji działań oraz pośredniej – sprawozdawczej, polegającej na analizowaniu materiałów, statystyk.

6. Public Relations Planu Odnowy Wsi Grzegorze

Zadaniem Public Relations jest upowszechnianie zamierzeń Planu Odnowy Wsi Grzegorze i opierać się będzie o trzy główne formy komunikacji:

- Internet-
- Prasa lokalna i centralna-
- Promocja i reklama bezpośrednia-

Przewiduje się również stworzenie „polityki Informacyjnej sołectwa-

„Polityka informacyjna” sołectwa obejmuje cały rok i składa się z kilku rodzajów informacji przekazywanych poprzez stronę internetową:

- informacja o funduszu sołeckim (istota funduszu, zasady, terminy itp.),
- powiadomienie o spotkaniach (10 – 12 spotkań w roku),
- powiadomienie o zebraniach wiejskich (marzec, maj, wrzesień),
- przedstawienie programu spotkania i programu zebrania wiejskiego,
- rozpowszechnienie protokołów (relacji) ze spotkań i zebrania wiejskiego (także dla tych mieszkańców, którzy z różnych przyczyn nie uczestniczyli w spotkaniu bądź zebraniu wiejskim),
- zapraszanie do dyskusji.

„Polityka informacyjna” sołectwa uwzględnia także:

- powiadamianie o działaniach podejmowanych w sołectwie,
- powiadamianie o zebraniach poprzez SMS,
- powiadamianie o zebraniach poprzez facebook,
- zamieszczanie informacji na tablicy ogłoszeń bądź w gablocie ogłoszeniowej,
- wydrukowanie 50-100 ulotek o proponowanych inicjatywach (format A5, dwustronny druk) i dostarczenie do domów oraz udostępnienie w świetlicy. Ulotki są opracowane w czterech wersjach i pojawiają się cztery razy w roku.

6.Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Gminy Orzysz przy opracowaniu kierunków rozwoju poszczególnych miejscowości.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu 7 najbliższych lat realizację kilku zadań. Istota tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi poprzez rozwój kultury, edukacji, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.

Zapisy zawarte w Planie Odnowy Wsi Grzegorz są zgodne z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Orzysz 2015-2025, Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2014-2020.